MAKARSKA KAO NAUTIČKO SREDIŠTE

Selak, Josipa

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:128832

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

MAKARSKA KAO NAUTIČKO SREDIŠTE

Mentor:

prof.dr.sc. Srećko Favro

Student:

Josipa Selak

Split, rujan, 2017.

SADRŽAJ:

1. **UVOD.....3**
   - 1.1. **Definicija problema.....3**
   - 1.2. **Cilj rada.....3**
   - 1.3. **Metode rada.....4**
   - 1.4. **Struktura rada.....4**
2. **OBILJEŽJA NAUTIČKOG TURIZMA.....6**
   - 2.1. **Pojmovno određenje nautičkog turizma.....6**
   - 2.2. **Razvrstavanje luka nautičkog turizma.....8**
   - 2.3. **Vrste nautičkog turizma.....10**
3. **RAZVOJ NAUTIČKOG TURIZMA.....11**
   - 3.1. **Povijesni razvoj nautičkog turizma.....11**
   - 3.2. **Razvoj nautičkog turizma u Makarskoj.....13**
4. **POSTOJEĆE STANJE I GOSPODARSKI ZNAČAJ.....15**
   - 4.1. **Trenutno stanje Makarske luke.....15**
   - 4.2. **Gospodarski značaj.....17**
   - 4.3. **Marine na Makarskom primorju.....19**
   - 4.4. **Planirani razvoj nautičkog turizma Makarske.....21**
5. **SWOT ANALIZA NAUTIČKOG TURIZMA MAKARSKE.....23**
6. **ZAKLJUČAK.....25**

LITERATURA.....27

POPIS SHEMA, SLIKA I TABLICA.....29

SAŽETAK 30

SUMMARY.....31

1. UVOD

Nautički turizam je brzorastući segment u sveukupnom turizmu svijeta i Hrvatske, te kao takav ima veliki značaj u razvoju gospodarstva. Nautički turizam je vrsta turizma koji obuhvaća boravak i plovidbu turista na vlastitim ili iznajmljenim plovilima zbog razonode, sporta i rekreacije u lukama nautičkog turizma.

Hrvatska ima velike potencijale za razvoj nautičkog turizma zbog razvedenosti obale, geografskog položaja i prirodnih ljepota, za razliku od konkurentnih zemalja. Kako bi se nautički turizam u Hrvatskoj razvio preventsveno se treba zaštiti okoliš i obalni prostor, te razviti ekološki prihvatljivu infrastrukturu kako bi se uspiješno ostvarila ekonomska korist i napredak gospodarstva. Kako bi se omogućio pravilan daljnji razvoj, napisana je "Studija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske" uz čiju pomoć se nastoji pravilno razviti sve segmente kako bi se zadovoljila želja potrošaća, a ne narušila priroda.

Cilj ovog rada je prikazati što je nautički turizam, kako se do sada razvio, kakvi su planovi za razvoj u budućnosti u gradu Makarskoj, te prikazati kakve utjecaje ima na gospodarstvo. Prikazom tih informacija saznat će se koje mogućnosti grad ima za daljni razvoj te će se doći do saznanja kakav utjecaj nautički turizam ima u gradu Makarska u cjelokupnom turizmu

1.1. Definicija problema

Problem istraživanja vidljiv je u samom naslovu rada, a to je "Makarska kao nautičko središte". Problem predstavlja nastanak i razvoj nautičkog turizma u gradu Makarska. Budući da turizam ima jako veliki značaj u svijetu, plan rada je detaljno istražiti kako se nautički turizam razvio do sada u Hrvatskoj, pa tako i u Makarskoj, te kakav je daljni ravojni plan nadležnih institucija.

1.2. Cilj rada

Cilj ovog završnog rada je objasniti nastanak, razvitak i mogućnost unaprijeđenja nautičkog turizma u Makarskoj, te dati teorijski doprinos kako bi se nautički turizam što bolje razumio. Osnovni cilj je prikazati kako nautički turizam djeluje na razvoj grada, kakve utjecaje ima te koje pogodnosti kao takav donosi u cjelokupnom turizmu. Ova vrsta turizma ima značajan

udio u cjelokupnom svjetskom turizmu te je kao takva bitna jer njegov razvoj unaprijeđuje kvalitetu ponude i života u gradu. Potrebno je prikazati sve prednosti i nedostatke kako bi na taj način mogli utjecati na daljni razvoj.

1.3. Metode rad

Prilikom pisanja rada u svrhu prikupljanja podataka koristit će se izvori stručne i znanstvene literature, razni časopisi i zbirni osvrti, pretraživanje putem interneta te razgovor s osobama koje su sudjelovale na projektu izgradnje lukobrana. Metode koje će se koristiti u radu su:

- metoda analize i sinteze: raščlanjivanje složenih pojmova na jednostavnije dijelove kako bi došli do određenih saznanja o djelovanju i na temelju njih donijeli zaključke
- metoda deskripcije: postupak opisivanja predmeta ili pojava u svrhu lakšeg objašnjavanja određenih činjenica i pjava
- studije slučaja: kako bi se lakše razumjela teorija, bit će nadopunjena primjerima iz prakse

Osnovne karakteristike ovih metoda su objektivnost, preciznost, pouzdanost, sustavnost i općenitost.

1.4. Struktura rada

Rad se sastoji od šest poglavlja, uključujući uvod i zaključak. U uvodnom dijelu govori se o problemu koji će se istraživati, ciljevima istraživanja, metodama rada koje su primijenjene te sama struktura rada.

Nakon uvodnog dijela, u drugom dijelu pozornost se obraća na definiranje pojma nautičkog turizma, te njegova obilježja, vrste i ulogu.

U trećem poglavlju govorit će se o povijesnom razvoju nautičkog turizma u Hrvatskoj, te razvoju nautičkog turizma kroz povijest u Makarskoj.

U četvrtom poglavlju prikazat će se trenutno stanje luke nakon izgradnje lukobrana, te kako je on promjenu izazvao u odnosu na prijašnje stanje. Također će se prikazati gospodarski značaj lukobrana.

U petom poglavlju bit će prikazana SWOT analiza. u kojoj će se iznijeti unutarnje snage i slabosti, te vanjske prilike i prijetnje.

U posljednjem dijelu rada donijet će se zaključak na temelju onoga što je obrađeno, a iza toga bit će prikazana literatura koja je korištena u izradi rada, te sažetak.

2. OBILJEŽJA NAUTIČKOG TURIZMA

2.1. Pojmovno određenje nautičkog turizma

Nautički turizam je selektivni oblik turizma, koji se odvija na vodi i uz vodu. Njegovo se značenje veže uz turizam i promet, stoga se definicije razlikuju od autora do autora, ali imaju isto značenje. Naziv dolazi od grčke riječi *naus* (lat. *navis*) što znači brod, lađa, plovidba, brodarenje i sl.

Nautički turizam je fenomen koji je od 80-tih godina prošlog stoljeća pa do danas zabilježio jednu od najviših razvojnih stopa u europskom i hrvatskom gospodarstvu. Budući na razvijenost hrvatske obale, postoji mogućnost za rast i razvoj svih vrsta nautičkog turizma, te zbog toga sve veći broj turističkih destinacija investira u izgradnju luka za prihvat vozila.

Prema Lukoviću nautički turizam se može definirati s nekoliko praktičnih i znanstvenih aspekata, ali najjednostavnije bi bilo: nautički turizam je multifunkcionalna turistička djelatnost s veoma izraženom pomorskom komponentom.[1]

Također, definicija koja detaljnije pojašnjava nautički turizam prema Lukoviću (2007) glasi: nautički turizam se može definirati kao ukupnost polufunkcionalnih aktivnosti i odnosa koji su uzrokovani boravkom turista-nautičara u lukama nautičkog turizma ili izvan njih, te korištenjem plovnih objekata kao i drugih objekata povezanih za nautičku turističku djelatnost radi rekreacije, športa, razonode i drugih potreba.[2]

Sukladno Zakonu o pružanju usluga u turizmu (2014.) definicija nautičkog turizma prema članku 44. glasi: „Nautički turizam je plovidba i boravak turista-nautičara na plovnim objektima (jahta, brodica i sl.), kao i boravak u lukama nautičkog turizma radi odmora i rekreacije.“[3]

[1] Luković T.: Nautički turizam - definicije i dileme, "Naše more" 54(1-2)/2007., str 22.
[2] Luković, T.: Nautički turizam Europe: kako ga definirati i razvrstati?, Acta Turistica Nova, Vol.1. No.2. Listopad 2007, str. 2
[3] Zakon o pružanju usluga u turizmu, dostupno na: http://www.zakon.hr/z/343/Zakon-o-pru%C5%BEanju-uslugau-turizmu

Kako bi se pojasnile djelatnosti i usluge u nautičkom turizmu u Zakonu o pružanju usluga u turizmu (2014) se definiraju i grupiraju usluge nautičkog turizma prema članku 45. kao:[4]

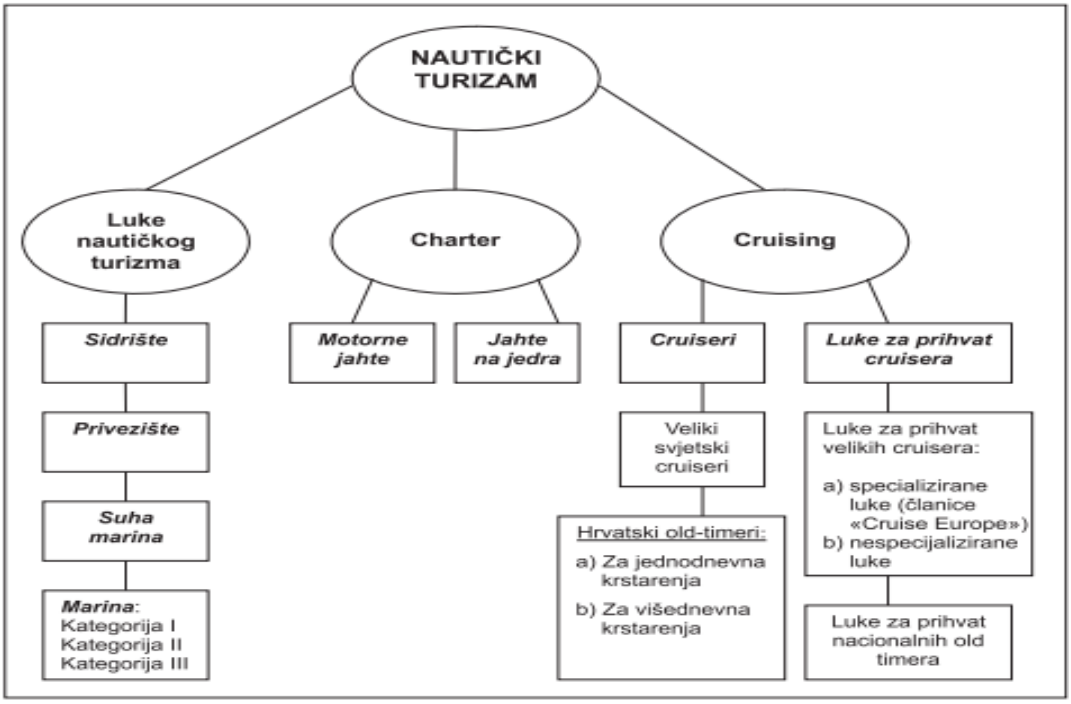
1. iznajmljivanje prostora za uređenu i djelomično ili potpuno zaštićenu obalu (u daljem tekstu: vez) za smještaj plovnih objekata i turista nautičara koji borave na njima,
2. iznajmljivanje plovnih objekata za odmor i rekreaciju (charter, cruising i sl.)
3. usluge skipera,
4. prihvat, čuvanje i održavanje plovnih objekata na vezu u moru i suhom vezu,
5. usluge opskrbe nautičara (vodom, gorivom, namirnicama, rezervnim dijelovima, opremom i sl.),
6. uređenje i priprema plovnih objekata,
7. davanje različitih informacija nautičarima (vremenska prognoza, nautički vodiči i sl.),
8. škole jedrenja, obuke za skipere i voditelje brodica,
9. druge usluge za potrebe nautičkog turizma.

Tri osnovna pojavna oblika nautičkog turizma grupirana su u skupine poslovanja:

1. luke nautičkog turizma - poslovi vezani za smještaj plovila i nautičara, te pružanje niza usluga plovilima i nautičarima
2. charter - iznajmljivanje plovila ili brodova nautičarima
3. cruising - organizirano kružno putovanje plovilom cruising kompanije

[4] Zakon o pružanju usluga u turizmu, dostupno na: http://www.zakon.hr/z/343/Zakon-o-pru%C5%BEanju-uslugau-turizmu

Shema 1. MODEL NAUTIČKOG TURIZMA U HRVATSKOJ

Izvor: Luković T.: Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, Ekonomski pregled, Vol. 58 No.11, Prosinac 2007, str. 704

Slika prikazuje model nautičkog turizma koji se primjenjuje u Hrvatskoj. To su tri vrste nautičkog turizma unutar kojih se odvijaju različite nautičke turističke djelatnosti.

2.2. Razvrstavanje luka nautičkog turizma

Kategorizacija luka nautičkog turizma u Hrvatskoj provodi se temeljem Zakona o turističkoj djelatnosti («Narodne novine», broj 8/96., 19/96. i 76/98.) i Pravilnika o razvrstavanju i kategorizaciji luka nautičkog turizma («Narodne novine», broj 142/99., 47/00., 121/00. i 45/01.)

Luke nautičkog turizma razvrstavaju se na:

- sidrište
- odlagalište plovnih objekata
- suha marina
- marina

Sidrište je dio morskog ili vodenog prostora pogodnog za sidrenje plovnih objekata opremljeno napravama za sigurno sidrenje.

Odlagalište plovnih objekata je dio kopna ograđen i uređen za pružanje usluga odlaganja plovnih objekata na suhom te pružanje usluga transporta, spuštanja u vodu i dizanja iz vode plovnog objekta. U vrsti Odlagalište plovnih objekata ne mogu boraviti turisti i ne može se obavljati priprema plovnog objekta za plovidbu.

Suha marina je dio kopna ograđen i uređen za pružanje usluga skladištenja plovnih objekata na suhom te pružanje usluga transporta, spuštanja u vodu i dizanja iz vode plovnog objekta. U vrsti Suha marina mogu boraviti turisti i može se obavljati priprema plovnog objekta za plovidbu. U Suhoj marini mogu se pružati usluge pića, napitaka i prehrane.

Marina je dio vodenog prostora i obale posebno izrađen i uređen za pružanje usluga veza, smještaja turista u plovnim objektima, te ostalih uvjeta. U marini se pružaju usluge pića, napitaka i prehrane.

Luke nautičkog turizma moraju ispunjavati minimalne uvjete propisane Pravilnikom, ako za pojedinu luku Pravilnikom nije drugačije propisano. Minimalni uvjeti utvrđuju se kao opći i posebni minimalni uvjeti. Luka nautičkog turizma mora biti uređena i opremljena tako da omogućava nesmetano i sigurno kretanje turista i osoblja, nesmetan prijevoz i prijenos stvari te odgovarajuće čuvanje robe, hrane i pića. Uređenje, uređaji i oprema u luci nautičkog turizma trebaju biti stalno u funkcionalnom stanju i bez oštećenja.[5]

[5] NARODNE NOVINE, Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji luka nautičkog turizma dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_72_2402.html

2.3. Vrste nautičkog turizma

Budući da je turizam tržište na kojem se brzom mijenjaju preferencije potrošača te samim tim se mijenja potražnja, dolazi do nastanka novih oblika turizma kako bi se zadovoljile potrebe što većeg broja korisnika. Tako i u nautičkom turizmu, dolazi do razvoja novih vrsta i oblika turizma.

Nautički turizam možemo podijeliti prema nekoliko kriterija. Prema J. Šamanoviću (2002) najrelevantnija podjela je prema: vlasništvu plovila, veličini plovila, motivu plovidbe i organizaciji plovidbe.[6]

Prema vlasništvu plovidba razlikujemo:

- nautički turizam u vlastitom ili klupskom plovilu
- nautički turizam u unajmljenom plovilu na određeno vrijeme (charter)

Prema veličini plovila razlikujemo:

- "Veliki" ili brodski nautički turizam, koji se obavlja na trajektima, lebdjelicama, putničkim, putničko-teretnim i hidrokrilnim brodovima
- "Mali" nautički turizam, koji se obavlja na različitim vrstama manjih plovila, kao što su čamci, jedrilice, jahte, gliseri, skuteri, kajaci, splavi i druga slična plovila

Prema motivu plovidbe razlikuje se:

- Rekreacijski nautički turizam
- Sportski nautički turizam
- Ribolovni nautički turizam

Prema organizaciji plovidbe, razlikuje se:

- Nautički turizam individualnog tipa organizacije
- Nautički turizam grupnog tipa organizacije (flotila cruise)

[6] Šamanović, J. (2002): Nautički turizam i management marina, Visoka pomorska škola u Splitu, Split, str. 104 - 105

3. RAZVOJ NAUTIČKOG TURIZMA

3.1. Povijesni razvoj nautičkog turizma

Nautički turizam u Hrvatskoj se javlja u 19. st., odnosno skoro stoljeće kasnije nego u ostatku svijeta. Njegov razvoj u svijetu se dogodio vrlo brzo, što se ne može reći za Hrvatsku. Konkretan razvoj nautičkog turizma možemo pratiti tek od 80-tih godina 20.st., kada su se osnovale marine koje i danas postoje. U Hrvatskoj razvoj nautičkog turizma se tek očekuje u narednim godinama.

U Hrvatskoj, posebno u Dalmaciji, razvoj nautičkog turizma se počeo događati kada su se počeli koristiti jedrenjaci umjesto parobroda. Kako se pomorstvo počelo razvijati, tako su do izraza počeli dolaziti i nautičari, te razvoj nautičkog turizma.

Razvoj nautičkog turizma u Hrvatskoj se prati od 1870. godine kada su agencije organizirale izlete i krstarenja primorskim mjestima. U 20.stoljeću javljaju se prvi jahtaši te se razvija domaća flota za krstarenja, suvremeni charter i iznajmljivanje brodova.

Unatoč tome, pravi razvoj nautičkog turizma događa se 1983. godine kad se osniva "Adriatik Kluba Jugoslavija" danas Adriatic Croatia International Club - ACI sa sjedištem na Brijunima. Nositelj ideje i osnivač bio je Veljko Barbieri(1929.-2013.). U samo 16 mjeseci izgrađeno je 16 marina, te se i danas to smatra najuspješnijim turističkim infrastrukturnim projektom u povijesti Hrvatske.
Zadatak ACI-a je bio da koordinira i financira izgradnju nautičkih objekata. ACI je u svom vlasništvu ima vlastitu charter flotu, brojne ugostiteljske objekte, jedriličarsku akademiju, tehničke servise i sve ono što je nautičarima bilo potrebno.
Do 1990.godine na našim prostorima izgrađeno 39 marina sa 10 280 vezova u moru.

Prema pisanju J. Šamanovića (2002) zbog unapređenja nautičkog turizma u Hrvatskoj 1991. godine osniva se „Udruga hrvatskih marina“, a 1994 g. godine, pri Hrvatskoj gospodarskoj komori „Udruženje nautičkog turizma“. Zadatak udruga je bio da se unaprijedi poslovanje i da se što lakše rješavaju problemi s kojima se članovi susreću.[7]

[7] Šamanović, J. (2002): Nautički turizam i management marina, Visoka pomorska škola u Splitu, Split, str. 186

U vrijeme Domovinskog rata dolazi do stagnacije razvoja nautičkog turizma. Od tada pa do danas pratimo privatizaciju marina, te ulaganja kako bi došlo do razvoja infrastrukture koja bi dovela do boljeg razvoja nautičkog turizma.
Statistička praćenja nautičkog turizma u Hrvatskoj počela su se bilježiti 1978. godine, a evidentiranje sidrišta i privezišta 1999. godine.

Nautički turizam u Hrvatskoj obilježavaju tri značajna razdoblja: [8]

- do 1984.godine - pojedinačne razvojne inicijative na malom broju lokacija i bez mogućnosti oblikovanja odgovarajućeg sustava nautičke turističke ponude;
- od 1985. do 1993.godine - uvođenje planskog razvoja i formiranje turističke nautičke ponude na obalnom prostoru Hrvatske;
- nakon 1993.godine pa do danas - privatizacija marina u čemu do izražaja dolaze razvojni interesi novih vlasnika.

Prema Državnom Zavodu za Statistiku broj luka nautičkog turizma u 2016. godini iznosi 139 luka nautičkog turizma, od kojih je 71 marina i 68 ostalih luka nautičkog turizma. Ukupna površina njihova akvatorija iznosi 3 764 124 m2, s 17 428 vezova. Na stalnom vezu u lukama nalaze se 13 422 plovila, što je za 0,2 % više nego u isto vrijeme 2015.godine.

[8] Dulčić, A. (2002.): Nautički turizam i upravljanje lukom nautičkog turizma, Ekokon Split, Split

3.2. Razvoj nautičkog turizma u Makarskoj

Makarska rivijera je regija koja se nalazi u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Rivijera se proteže na 56 km dugoj obali, od Brela (Vrulje) na sjeveru pa do Gradca na jugu. Općine koje spadaju pod makarsko primorje su općine Brela, Baška Voda, Tučepi, Podgora i Gradac, a središte je grad Makarska.

Makarska je smještena u prirodno zaštićenoj luci koju sa sjeverozapada štitit poluotok Sv. Petar, a s jugoistoka rt Osejava. Grad ima 14 000 stanovnika, dok cijela rivijera ima oko 26 500 ljudi. Najrazvijenija i najvažnija gospodarska grana je turizam na cijeloj rivijeri.

Prvi prikaz Makarske koji se može koristiti kao dokaz postojanja luke je bakrorez iz 1572. godine za vrijeme turske vladavine. Na slici je grad prikazan unutar trokutastih gradskih zidina s tri kule, za koje se zna da ih je gradio Hajrudin mlađi (graditelj Mostarskog mosta). Na slici je uočljiva zaštićena luka između poluotoka Sv. Petra i Osejave, koja je imala važnu pomorsku ulogu i za Turke je bila od velike važnosti zbog trgovine žitom i drugom robom.

Slika 1. PRIKAZ MAKARSKE ZA VRIJEME TURSKE VLADAVINE

Izvor: Časopis Građevinar, Vol. 66 No. 11, 2014., str. 555

Makarska luka svoj procvat je doživjela za vrijeme venecijanske vlasti kada je i oblikovan današnji urbanistički koncept. U to vrijeme luka je korištena za trgovinu i razmjenu robe. Daljnji razvoj grad je doživio za vrijeme druge Jugoslavije, kada je proširena obala i plaže te je započeta izgradnja privatnih kuća i hotela.

Za vrijeme šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća nasuta je i proširena obala. No unatoč spominjanju luke u Makarskoj u davnoj povijesti, njena korist za nautički turizam javlja se tek posljednjih 20-ak godina.

Luka Makarska je imala u prošlosti veliku prometni značaj, jer je služila za povezivanje Makarske s okolnim priobaljem, Splitom, Dubrovnikom, Hvarom i Bračem. Svoj prometni značaj je vremenom izgubila, ali je ostao značaj gradske luke za turističke i ribarske brodove i plovila lokalnog stanovništva. Također, luka ima funkciju trajektne luke u povezivanju otoka Brača s kopnom.

Uzimajući u obzir razvoj grada, izgradnju novih smještajnih kapaciteta uz samu obalu očekuje se povećanje pomorskog prometa, te povećani broj nautičara i jahtaša.

Uređenjem obale i izgradnjom lukobrana zaštito se dio obale koji je bio ugrožen i pred urušavanjem zbog djelovanja valova, te se bolje iskoristio akvatorij i osiguralo kvalitetnije funkcioniranje cijele luke.

4. POSTOJEĆE STANJE I GOSPODARSKI ZNAČAJ

4.1. Trenutno stanje Makarske luke

Makarska luka se smjestila u prirodno zaštićenoj uvali, te kao takva ima površinu od 106 300 m2. U zapadnom dijelu akvatorija smjestila se sportska luka koja zauzima površinu zaštićenog dijela akvatorija zvani "Plišćevac". Površine je oko 14 000m2, a njome se koristi lokalno stanovništvo za privez malih brodova. Sportska lučica broji 217 vezova, uz kojih se namjerava nadograditi ponton s oko 50 vezova i prostor za cca 20 suhih vezova.

Središnji dio luke namijenjen je za putnički i trajektni promet. Zona trajektnog prometa ima površinu mora 2 120 m2, te omogućava pristup samo jednom trajektu. Zona putničkog prometa zauzima 11 100m2 površine mora, te ima mogućnost priveza 7 izletničkih brodova dužine do 25 m vezanih u četverovez, te jedan putnički brod dužine do 30 m.

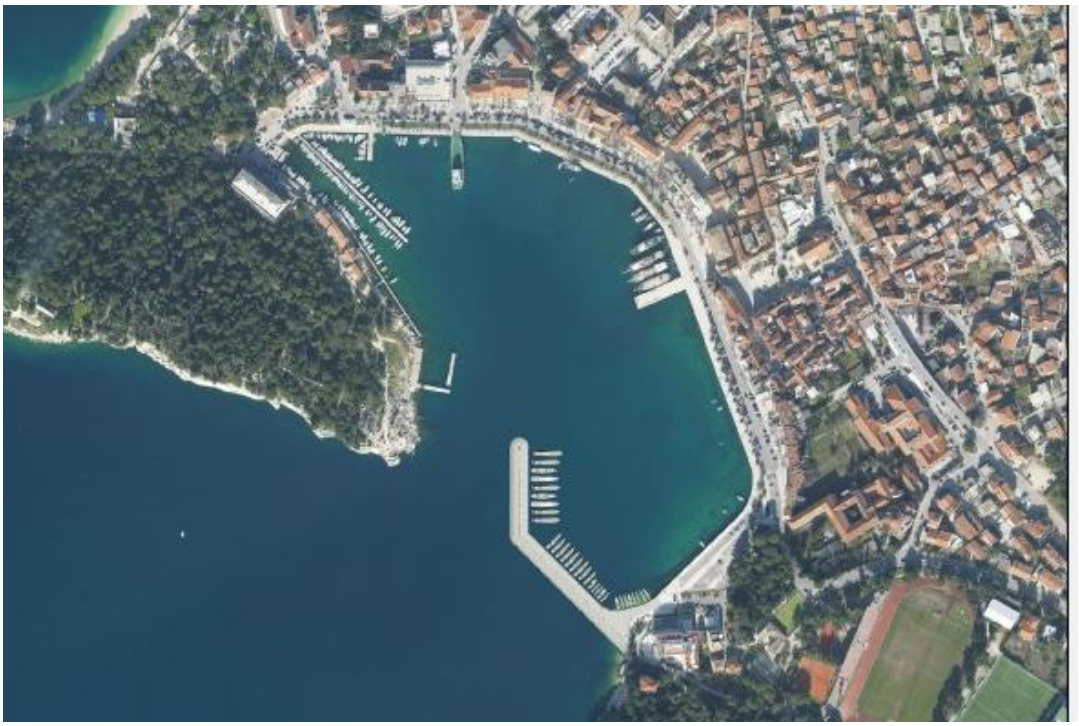
Istočni dio luke je bio neiskorišten zbog toga što je nezaštićen od vjetrova. Stoga je izgradnja lukobrana bila rješenje za ovaj dio obale. Izgradnjom lukobrana dobiva se zona turističkog nautičkog turizma, koja se locira od mula do lukobrana na površini od 26 000m2.

SLIKA 2. MAKARSKA LUKA PRIJE IZGRADNJE LUKOBRANA

Izvor: Časopis Građevinar, Vol. 66 No. 11, 2014., str. 557

SLIKA 3. MAKARSKA LUKA NAKON IZGRADNJE LUKOBRANA

Izvor: http://dobarzivot.net/vise/nautika/do-pocetka-iduce-sezone-800-novih-vezova-za-jahte/

Izgradnja lukobrana za Makarsku ima veliku važnost, jer njime se uređeni dio obale povećao za 304%, odnosno s 409m sada ima 1244m uređene obale. Također, i površina zaštićenog akvatorija se povećala s 14 400 m2 na 88 500 m2, odnosno 632%.

4.2. Gospodarski značaj

U nastavku slijedi prikaz investicijskih ulaganja, procjene prihoda i račun dobiti i gubitka, koji je rađen 2009.godine na temelju pretpostavki prema detaljnim istraživanjima koje je proveo grad Makarska, kako bi vidjeli jeli izgradnja lukobrana ekonomski isplativa.

Tablica 1. Predračunska vrijednost investicijskih ulaganja u lukobran

	Iznos kuna	%
Osnovna sredstva investicija		
Izgradnja lukobrana	20.325.068,00	92,30%
Sanacija obale	829.725,00	3,70%
Ukupno	21.154.793,00	96%
Obrtna sredstva		
Studije i projektna dokumentacija	668.000,00	3,10%
Signalizacija i ostala sredstva u funkciji investicija	200.000,00	0,90%
Ukupno	868.000,00	4%
Ukupno projekt	**22.022.793,00**	**100%**

Izvor:Autorska izrada prema podacima iz: Prostorni plan uređenja Grada Makarske (Glasnik Grada Makarske, 8/06)

Tablica prikazuje investicijska sredstva koja su bila potrebna za izgradnju lukobrana i sanaciju obale.

Tablica 2. Procjena prihoda proisteklih izgradnjom lukobrana

Proračun prihoda u luci Makarska				
Vrsta prihoda	**Duljina (m)**	**Broj plovila**	**Cijena veza (kn)**	**Prihod (kn)**
Vez-naut.	7 do 12	47	25.000,00	1.175.000,00
Vez-naut.	12 do 20	10	60.000,00	600.000,00
Vez-naut.	20 do 30	12	120.000,00	1.440.000,00
			Ukupni prihod godišnji vez (račun.-90 dana)	3.215.000,00
Tranzit.-naut.	7 do 12	30	36000	1.080.000,00
Tranzit.-naut.	12 do 20	6	72000	432.000,00
Tranzit.-naut.	20 do 30	6	117000	702.000,00
			Ukupni prihod tranzit	2.214.000,00
Održavanje i servis		60	4000	240.000,00

Parking (kalk. 100 dana-vozila	100	5000	500.000,00
Ostale usluge po brodu	97	5000	485.000,00
Ostale lučke pristojbe - ukupno		700000	700.000,00
		Ukupni godišnji prihod	7.354.000,00

Izvor:Autorska izrada prema podacima iz: Prostorni plan uređenja Grada Makarske (Glasnik Grada Makarske, 8/06)

Tablica prikazuje procjenu prihoda koja je izrađena na temelju cijena koje su usporedive sa službenim cjenicima komercijalnih marina na Jadranu. Procjena je rađena na temelju atraktivne pozicioniranosti akvatorija koji predodređuje luku kao atraktivnu nautičarima u tranzitu i za godišnji smještaj plovila.

Tablica 3. Planirani račun dobiti i gubitka (2009-2020)

Stavke	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
A) UKUPNI PRIHODI	8.554.000,00	8.554.000,00	8.554.000,00	8.554.000,00	8.554.000,00
Prihodi od luke	7.354.000,00	7.354.000,00	7.354.000,00	7.354.000,00	7.354.000,00
Prihodi proračuna-vezani	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00
B) UKUPNI RASHODI	4.697.736,00	4.697.736,00	4.697.736,00	4.697.736,00	4.697.736,00
1. RASHODI POSLOVANJA	4.697.736,00	4.697.736,00	4.697.736,00	4.697.736,00	4.697.736,00
Troškovi održavanja	700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00
Troškovi za ostale usluge	1.140.000,00	1.140.000,00	1.140.000,00	1.140.000,00	1.140.000,00
Amortizacija	1.057.736,00	1.057.736,00	1.057.736,00	1.057.736,00	1.057.736,00
Nadnice i plaće, porezi i doprinosi	1.800.000,00	1.800.000,00	1.800.000,00	1.800.000,00	1.800.000,00
2. FINANCIJSKI RASHODI	0	0	0	0	0
Kamate na kredit	0	0	0	0	0
Naknade za bankarske usluge	0	0	0	0	0
C) DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	3.856.264,00	3.856.264,00	3.856.264,00	3.856.264,00	3.856.264,00
D) POREZ NA DOBIT	771.253,00	771.253,00	771.253,00	771.253,00	771.253,00
E) DOBIT NAKON OPOREZIVANJA	3.085.011,00	3.085.011,00	3.085.011,00	3.085.011,00	3.085.011,00

Izvor: Autorska izrada prema podacima iz: Prostorni plan uređenja Grada Makarske (Glasnik Grada Makarske, 8/06)

Kao što je vidljivo prema prikazanim podacima, projekt je sa strane ekonomske analize pozitivan te je lukobran kao takav izgrađen. Izgradnjom lukobrana veći dio akvatorija luke je zaštićen, te je zbog dobivanja većeg broja vezova ekonomski isplativ što se vidi iz računa dobiti i gubitka. Daljnja korist od izgradnje lukobrana su nova radna mjesta, koji u početnim godinama nema puno, ali daljnjim razvojem planira se zaposliti još 10-15 ljudi.

4.3. Marine na Makarskom primorju

Marina "Baška Voda" - nalazi se u središtu istoimenog mjesta, kapacitet luke je 200 vezova u moru i 30 na kopnu. Marina raspolaže s recepcijom, uređeni WC-ovi s tuševima i potrebnom opremom, priključci za električno i vodovodno napajanje, parking za vozila.
U blizini marine nalaze se restorani i barovi, supermarketi i trgovine, pošta, i brojne plaže za kupanje. Marina posluje tijekom godine.

Marina "Ramova" Krvavica - Kapacitet ove luke nautičkog turizma je 255 vezova, od čega je 60 na kopnu, a 195 u moru s priključcima za vodu i struju. Prima plovila veličine do 16 metara. Luka ima vlastitu servisnu zonu u kojoj pruža usluge vađenja brodova širine do 7 metara, s dizalicama nosivosti 20 tona i 8 tona.
Također, pruža cjelodnevnu uslugu mornarsko-čuvarske službe, osiguran i čuvan parking sa 100 parkirnih mjesta kao i restoran marine "Ramova" sa konobom kapaciteta do 150 mjesta.
U sklopu nautičkog centra „Ramova“ izdaju se i dozvole za ribolov za strane državljane.
U sklopu marine djeluju i vanjske tvrtke koje u okvirima poslovne suradnje s marinom "Ramova" pružaju servisne usluge što osigurava pružanje vrhunske usluge svim njenim gostima.Značaj za ukupni gospodarski razvoj Krvavice vidljiv je i u broju od preko 50 osoba koje zapošljava marina i tvrtke koje u njoj obavljaju nautičku djelatnost.

Marina "Tučepi" - nalazi se u istoimenom mjestu Tučepi, kapacitet luke je 50 komercijalnih vezova za jahte i 150 vezova za domicilne brodice te operativni mul. Vezovi za jahte opremljeni su novim kutijama s električnim i vodovodnim priključkom, novim konopima i murinzima, te uređenim WC-ima.

U marini je osigurano cjelodnevno dežurstvo. U sklopu marine nalazi se i turistički info-centar te recepcija marine. Marina je smještena u samom centru Tučepi te se u blizini nalazi pošta, restorani, barovi, banka, trgovine, općina, Turistička Zajednica.

Na Makarskoj Rivijeri svako mjesto imao svoju lučicu, neke su uređene i sa brojnim sadržajima, dok su u pojedinim mjestima lučice i dalje namijenjene za potrebe lokalnog stanovništva. Pa tako u Brelima, Podgori, Živogošću, Zaostrogu, Igrane, Drveniku i Gradcu imamo lučice za prihvat brodova, koje najčešće koriste lokalni stanovnici. Isto tako u te lučice mogu koristit brodovi do 10-12 m. U slučaju da trusit-nautičar boravi u nekoj od tih lučica, za sve potrebne usluge ide u obližnje uređene marine kao što su Ramova u Krvavici, u Bašku Vodu, ili pak Tučepi.

4.4.Planirani razvoj nautičkog turizma Makarske

Upravo nedavno je u gradu Makarskoj prezentiran projekt kojim bi se pospješila budućnost nautičkog turizma u gradu, a to je projekt "Burolina". Zadarski arhitekt Nikola Bašić, poznatiji kao autor Morskih orgulja u Zadru, predstavio je projekt "Burolinu" kao idejno rješenje za daljnji razvitak turizma. Planira se izgradnja zgrade s otvorenim "školjkastim" krovom u kojoj bi se smjestio novi malakološki muzej, sanitarni prostori za nautičare, ugostiteljski objekt, podzemni parking sa 120 parking mjesta, te paviljon "Burolina" koji će proizvoditi svjetlosne efekte, a njime bi ´upravljala´ dobro poznata bura.

Slika 4. PROJEKT "BUROLINA"

Izvor: http://lokalni.vecernji.hr/gradovi/nova-turisticka-atrakcija-podno-biokova-i-makarska-dobiva-prirodni-instrument-burolinu-3092

Projekt obuhvaća veliki dio istočne obale koji je nakon izgradnje ostao neiskorišten i nedefiniran, a projektom se rješavaju i drugi problemi na tom području, te se stvaraju dodatni sadržaji za nautičare i jedinstvena turistička atrakcija.

Također, s južne strane lukobrana planirano je uređenje i proširenje plaže Osejava. Plaža je nakon izgradnje lukobrana nasuta i proširena, ali nedovoljno. Plan počinje s izgradnjom vidikovca koji se povezuje sa šetnicom lukobrana i rampom kojom bi se omogućio pristup plaži osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću.

Kako bi se povećao kapacitete platoa za sunčanje, planirano je dodavanje nekoliko betonskih platoa na stijene lukobrana prema jugu. U planu izgradnje stoji i postavljanje dvije tuš-jedinice, te kabine za presvlačenje.
Uz to planirana je i izgradnja sanitarnog čvora, u dva elementa, jedan standardni, drugi za osobe s invaliditetom. Kao završetak plana ovog projekta je proširenje plaže južno od lukobrana u dužini 130 m od obalne linije.

Jedan od važnijih faktora koji utječu na daljnji razvoj nautičkog turizma u Makarskoj je popratni sadržaj za nautičare, kojeg i dalje nema dovoljno ali izgradnjom Buroline bi se i to promijenilo.
A faktor koji najviše utječe na daljnji razvoj je grad sam od sebe, koji mora uvesti promjene u poslovanju i izabrati želi li u luci imati nautičare jahtaše, ili pak "razuzdane" Australce na kruzerima. Naime, zbog kruzera i njihovih mladih gostiju koji su poznati po partijanju, ekscesima i galami, sve više i više gostiju odlazi iz obližnjih hotela, nautičari iz luka, a ostali turisti iz pojedinih dijelova grada.

5. SWOT ANALIZA NAUTIČKOG TURIZMA MAKARSKE

SWOT analiza je koristan istraživački alat koji jednostavnošću ukazuje na prilike i prijetnje iz neposrednog okruženja, te snage i slabosti iz vanjskog okruženja. SWOT analiza nautičkog turizma Makarske je utemeljena na SWOT analizi nautičkog turizma Hrvatske.

Tablica 4. SWOT analiza nautičkog turizma Makarske

SNAGE	**SLABOSTI**
• Prirodne ljepote, čisto more • Razvedena obala, blizina otoka • Povoljna klimatska obilježja • Biološka raznolikost • Ekološki očuvan krajolik i podmorje • Neizgrađenost obale • Prometna povezanost/dostupnost • Prateća turistička infrastruktura (uslužne djelatnosti) i gostoljubivost • Tradicija u turističkoj djelatnosti • Kvalificirani kadrovi i pomorska tradicija • Nautička infrastruktura • Mogućnost proširenja kapaciteta postojećih luka i lučica • Postojanje Strategije razvoja nautičkog turizma RH za razdoblje 2009.-2019.	• Neusklađenost zakonskih propisa • Administrativne prepreke • Neodgovarajuća kategorizacija luka nautičkog turizma • Nedovoljan broj vezova • Sadržaj ponude u marinama i razina usluge • Izražena sezonalnost potražnje • Sadržaj ponude destinacije i kvaliteta usluga • Vrijednost za novac • Neodgovarajuće zbrinjavanje otpada • Nedovoljna educiranost • Neučinkoviti sustavi zaštite okoliša • Nedostatna informacijska osnovica • Neodgovarajuća promocija
PRILIKE	**PRIJETNJE**
• Ulazak EU • Trendovi u turizmu • Hrvatska postaje sve popularnija turistička destinacija • Daljnje unapređenje prometne dostupnosti Hrvatske (izgradnja prometne infrastrukture, niskotarifni zračni prijevoznici, uvođenje novih linija) • Klimatski uvjeti povoljni za značajno proširenje	• Sukobi s drugim korisnicima resursa (ostali oblici turizma, marikultura, plovni put, eksploatacija podmorja itd.) • Pad atraktivnosti ponude zbog preizgrađenosti obala, zagađenja okoliša itd. • Nedovoljno razvijena svijest o potrebi zaštite okoliša i očuvanja bioraznolikosti • Neodgovarajuća zakonska, planska i ostala regulativa

sezone • Stabilnost u regiji • Porast kvalitete ostale turističke ponude • Strana ulaganja	• Poremećaji na emitivnim tržištima • Terorizam • Neodgovarajuća privatizacija • Klimatske promjene/nepogode

Izvor: Studija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske, Hrvatski hidrografski institut, http://www.mppi.hr/userdocsimages/2008/SRNTH-velikaPROSINAC.pdf

Najvažnije snage nautičkog turizma, kako u Hrvatskoj, tako i u Makarskoj su svakako prirodne ljepote, čisto more, očuvanost prirode te razvedenost obale. To su neke od temeljnih odrednica zbog kojih Makarska ima svoju prepoznatljivost među turistima, te je jedan od osnovnih motiva dolaska nautičara. Uz sve to, Makarska je poznata po svojoj tradiciji u turističkoj djelatnosti, gastronomiji, ljubaznosti i gostoljubivosti.

Uz sve nabrojane snage, priznati se treba da postoje slabosti. Slabost koja se najviše ističe je nedovoljan broj postojećih vezova te sadržaj za nautičare. Da bi upotpunili ponudu za nautičare, i opravdali vrijednost za novac, potrebna je izgradnja sadržaja za nautičare i sve što je potrebno za plovila.

Što se tiče prilika koje se stvaraju, treba iskoristiti razvoj različiti trendova u turizmu te ukomponirati turistički proizvod za ciljanu skupinu potrošača. Također, tražiti sredstva od EU fondova za razvoj inovativnih ideja, ili pak se okrenuti k stranim ulaganjima.

Među prijetnjama se ističe sukob s ostalim korisnicima resursa, zbog izražene sezonalnosti i previše ljudi na istom mjestu zbog čega nitko na kraju ne bude zadovoljan. Također, ne može se utjecati na vanjske utjecaje kao što su klimatske nepogode.

6. ZAKLJUČAK

Hrvatska je zemlja mediterana koja je prepoznatljiva po razvijenoj obali, ugodnoj mediteranskoj klimi, te ekološkoj očuvanosti. Zovu je još i "zemljom tisuću otoka", te je zbog svega toga privlačna velikom broju turista tijekom cijele godine. U ukupnom udjelu svjetskog turizma, nautički turizam zauzima značajan udio. Fenomen je koji je do danas zabilježio jednu od najviših razvojnih stopa u europskom i hrvatskom gospodarstvu.

Nautički turizam je selektivna vrsta turizma te se definira kao plovidba i boravak turista na iznajmljenim ili osobnim plovima, radi sporta, razonode i zabave, te je kao takav pogodan je za osobe veće platežne moći. Kad se sagledaju zbivanja na turističkom tržištu, dolazi se do zaključka da se turizam Hrvatske brzo razvija. Hrvatska postaje privlačnija sve većem broju turista te je poželjna kao turistička destinacija.
Nautički turizam u Hrvatskoj treba strateški razvijat, kako bi se što bolje iskoristili brojni resursi koje obala posjeduje, a da se ekološki ne naruše i ne ugrozi njegovo daljnje postojanje. Ova vrsta turizma osigurava razvoj malih gradova i otoka, pospješuje razvoj lokalne ekonomije te osigurava brojna radna mjesta.

U emirijskom dijelu rada prikazano je kako se nautički turizam razvijao u Makarskoj. Prikazano je kako se Makarska kao turistički grad iz godine u godinu sve više razvija, te pokušava proširiti svoju ponudu kako bi zauzela konkurentsku poziciju na turističkom tržistu i postala tražena turistička destinacija.

Kako bi se upotpunila ponuda grada, ulagano je u razvitak nautičkog turizma na način da se izgradio lukobran koji osigurava veći prihvat plovila i nautičara. Budući da su nautičari uglavnom gosti veće platežne moći, nastoji se iz godine u godinu razvijati taj segment turizma kako bi se što bolje zadovoljile potrebe nautičara.
Izgradnja lukobrana za Makarsku ima veliku važnost, jer njime se uređeni dio obale povećao za 304%, odnosno s 409m sada ima 1244m uređene obale. Također, i površina zaštićenog akvatorija se povećala s 14 400 m2 na 88 500 m2, odnosno 632%.

Kako bi se nautički turizam i dalje nastavio razvijati, i kako bi u budućnosti mogao omogućiti još bolje uvjete turistima, planirana je izgradnja zgrade "Burolina".

To je projekt kojim bi se pospješila budućnost nautičkog turizma u gradu, jer bi nautičarima osigurala ono što im je potrebno, a to su ugostiteljski objekti, sanitarni prostori, servis za plovila i sl. Taj projekt je iznimno važan za daljnji razvoj kako bi postojao razlog cijena u odnosu na kvalitetu pruženih usluga, odnosno vrijednost za novac. Upravo tim vođeni, postoji mogućnost za stvaranje imidža grada kao nautički prepoznatljivog i poboljšanje položaja na turističkom tržištu.

Zaključak ovog rada je pozitivnog karaktera jer grad Makarska dobro iskorištava potencijale. Hrvatska je zemlja s dugom poviješću i tradicijom u turizmu koja je prepoznatljiva diljem svijeta, te svaki grad posebno treba to iskoristiti i prezentirati se što bolje. Grad Makarska svoj razvoj temelji na očuvanju tradicije, kulture i prirodnih ljepota, koji i jesu glavni motiv dolaska turista.

LITERATURA

KNJIGE I ČLANCI:

1. Barbieri V.: Makarsko Primorje, Motovun 1990.
2. Časopis Građevinar, Vol. 66 No. 11, 2014.
3. Dulčić, A. (2002), Nautički turizam i upravljanje lukom nautičkog turizma, Ekokom, Split
4. Favro, S. i Kovačić, M. (2010): Nautički turizam i luke nautičkog turizma, Sveučilište u Splitu, Split
1. Izmjene i dopune Prostornog Plana uređenja Grada Makarske (Glasnik Grada Makarske, 17/08)
5. Luković T.: Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, Ekonomski pregled, Vol. 58 No.11, Prosinac 2007
6. Luković, T.: Nautički turizam Europe: kako ga definirati i razvrstati?, Acta Turistica Nova, Vol.1. No.2. Listopad 2007
7. Prostorni plan uređenja Grada Makarske (Glasnik Grada Makarske, 8/06)
8. Šamanović, J. (2002): Nautički turizam i management marina, Visoka pomorska škola u Splitu, Split

INTERNET IZVORI

9. Državni zavod za statistiku, Nautički turizam, (2016.): Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/04-03-04_01_2015.htm (08.08.2017)
10. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, Kategorizacija luka nautičkog turizma: Dostupno na: http://www.mint.hr/UserDocsImages/kategorizacija_marina_uvod.htm (08.08.2017.)

11. Narodne Novine, Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji luka nautičkog turizma, Dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_72_2402.html (08.08.2017)
12. Studija razvoja nautičkog turizma Hrvatske, Dostupno na: http://www.mppi.hr/userdocsimages/2008/SRNTH-velikaPROSINAC.pdf (10.08.2017.)
13. Geografija, Dostupno na: http://www.geografija.hr/teme/nauticki-turizam-jedan-od-najperspektivnijih-oblika-hrvatskog-turizma/ (10.08.2017)
14. Academia Navalis Adriatica, Dostupno na: http://www.anasail.com/veljko-barbieri-osnivac-ana-e (16.08.2017.)
15. Marina Tučepi, Dostupno na: https://www.marinatucepi.com/ (19.08.2017.)
16. Marina Ramova, Dostupno na: https://www.marinaramova.com/marina (19.08.2017.)
17. Marina Baška Voda, Dostupno na: http://www.crobos.com/hrvatska_charter_marine/Marina_Baska_Voda.hr (19.08.2017.)
18. Akcijski plan razvoja nautičkog turizma, Dostupno na: http://www.mint.hr/UserDocsImages/151022_AP-%20nauticki-www.pdf (19.08.2017.)
19. Hrvatsko pomorsko dobro - stručni portal, Dostupno na: http://www.pomorskodobro.com/misljenje-davor-njiric.html (25.08.2017.)

POPIS SHEMA, SLIKA I TABLICA

Shema 1. Model nautičkog turizma u Hrvatskoj.....8

Slika 1. Prikaz Makarske za vrijeme turske vladavine.....13
Slika 2. Makarska luka prije izgradnje lukobrana.....15
Slika 3. Makarska luka nakon izgradnje lukobrana.....16
Slika 4. Projekt "Burolina".....21

Tablica 1. Predračunska vrijednost investicijskih ulaganja u lukobran.....17
Tablica 2. Procjena prihoda proisteklih izgradnjom lukobrana.....17
Tablica 3. Planirani račun dobiti i gubitka (2009-2020).....18
Tablica 4. SWOT analiza nautičkog turizma Makarske.....23

SAŽETAK

U ovom završnom radu obrađena je tema Makarska kao nautičko središte, gdje je prikazana uloga i značaj nautičkog turizma.

Budući da je nautički turizam poseban oblik turizma, koji je zanimljiv za istraživanja zbog stalnog napretka, promjene tržišta i razvoja infrastrukture, u ovom je radu prikazan njegov povijesni razvoj u Hrvatskoj, te razvoj i njegov utjecaj u gradu Makarska.

U radu su prikazane osnovne značajke nautičkog turizma, kako se razvijao kroz povijest te do kud je s razvojem došao. Prikazano je trenutno stanje nakon gradnje lukobrana u Makarskoj, što to znači za grad i njegov daljnji razvoj, te kakvi su planovi za budućnost.

Istraživanje je pokazalo da grad Makarska ima potencijale za daljnji razvoj nautičkog turizma, te da uz pravilna ulaganja, raspodjelu materijalnih resursa i ljudskih resursa ima mogućnost postati nautičko središte na Jadranu.

Ključne riječi: *nautički turizam, razvoj, grad Makarska*

SUMMARY

In this essay elaborates, the role of "Makarska-yacht center", where the role and importance of nautical tourism is presented.

The nautical tourism is a special form of tourism, which is interesting for research due to constant progress, market change and infrastructure development. This essay presents historical development in Croatia and development in the city of Makarska.

The essay presents the basic features of nautical tourism, how it developed through history and where it came to development. This show that how construction of a breakwater affects the city, what that means for the city and for further development, and what are the plans for the future.

The research has shown that the city of Makarska has the potential for further development of nautical tourism and that with proper investments, the allocation of material resources and human resources has the potential to become a nautical center on the Adriatic.

Key words: *nautical tourism, development, town of Makarska*